

LAMPGUIDEN: VÄLJ RÄTT LJUS

ORD OCH BEGREPP

Watt (W) mäter effekt. Ju fler watt desto mer energi drar lampan när den är tänd. I en glödlampa omvandlas bara 5 procent av energin till ljus, medan resten blir till värme. I effektiva halogenlampor, lågenergilampor och LED-lampor omvandlas mer av energin till ljus. Det innebär att man till exempel kan ersätta en glödlampa på 60 W med en lågenergilampa på 11–13 W och ändå få samma ljusflöde.

Lumen (lm) mäter ljusflödet. Lumen (lm) är måttet på lampans ljusflöde, alltså den totala mängden ljus som lampan ger. Reflektorlampan ger ett riktat ljus och lumen visar den totala mängden ljus lampan ger inom en 90-graders ljuskägla.

Kelvin (K) anger färgtemperatur. Lampans färgtemperatur (ljusfärg) mäts i kelvin (K). De vanligaste ljusfärgerna kallas varmvit och vit. Ofta upplevs högre färgtemperatur ge bättre färgåtergivning och bättre kontrast. Ju högre färgtemperatur, desto kallare sken.

Ra anger färgåtergivning. Ra (Rendering average) är måttet på hur väl färger återges i ljuset från en viss lampa. Det högsta värde en lampa kan få är Ra 100. Idag måste alla lampor som säljs till hushåll minst ha Ra 80.

Candela. Hur mycket ljus en reflektorlampa ger, kan också visas som candela (cd) och beskriver hur mycket ljus lampan ger i en viss riktning.

FRÅN WATT TILL LUMEN

GLÖDLAMPA	HALOGEN-, LÅGENERGI- OCH LED-LAMPA
15 W	120–135 lm
25 W	220–250 lm
40 W	410–470 lm
60 W	700–805 lm
75 W	920–1 055 lm
100 W	1 330–1 520 lm
150 W	2 140–2 450 lm
200 W	3 010–3 450 lm

REFLEKTORLAMPA 12 V, GU 5.3

ÄLDRE HALOGENLAMPA	LED-, OCH EFFEKTIV HALOGENLAMPA
20 W	180–200 lm
35 W	300–330 lm
50 W	540–595 lm

REFLEKTORLAMPA 230 V, GU 10

ÄLDRE HALOGENLAMPA	LED-, LÅGENERGI OCH EFFEKTIV HALOGENLAMPA
20 W	90–100 lm
25 W	125–140 lm
35 W	200–220 lm
50 W	300–385 lm
75 W	500–605 lm

Alla värden är ungefärliga. Spannet beror på att olika lamptyper ger något olika värden. Skillnaderna kan dock inte uppfattas med blotta ögat. Lumen för reflektorlampor gäller inom en ljuskägla med 90-graders utstrålningsvinkel. GU 5.3 och GU 10 är olika socklar.

KÖK

För bra matlagning ljus, välj lågenergilampor, lysrör eller LED-lister med god färgåtergivning, 750–1 000 lm/2 700–4 000 K. Ovanför köksbordet passar lågenergi- eller LED-lampor, 430–800 lm/2 500–3 000 K. Vill du kunna dimra, passar även halogen.

VARDAGSRUM

Här passar det med ett varmt ljus och flera ljuspunkter som kan tändas och släckas vid behov beroende på vad du gör. Välj lågenergi- eller LED-lampor, 125–800 lm/2 500–3 000 K.

ARBETSROM

Lågenergi-, LED-lampa eller kompaktlysör ger ett bra arbetsljus vid skrivbordet, 430–1 000 lm/2 500–4 000 K.

BADROM

Välj lågenergi, LED-lampor eller lysrör för ett bra allmänljus, 430–800 lm/2 500–3 000 K. Välj 1 000 lumen för extra mycket ljus. För make up-ljus är halogen- eller LED-lampor med varmvit eller vit ljusfärg att föredra (upp till 4 000 K). Istället för halogenspotlights finns effektiva halogen- och LED-lampor. För punktbelysning i badrummet behövs 50–250 lm/2 500–3 000 K. För takbelysning, se allmänljus.

ALLMÄNLJUS

Lågenergi- och LED-lampor ger ett bra allmänljus, 430–800 lm/2 500–3 000 K. Välj 1 000 lumen för extra mycket ljus. Har du halogenspotlights i taket finns effektiva halogenreflektorlampor eller LED-lampor, 150–1 050 lm/2 500–3 000 K.

LÄSLJUS

Välj lågenergi- eller LED-lampor, 430–1 000 lm/2 700–4 000 K. Har du en armatur för halogenreflektorlampa finns effektiva halogenalternativ, LED-lampor och en del lågenergilampor som passar, 50–350 lm/2 700–4 000 K.

STÄMMINGSLJUS

Alla halogenlampor kan dimras liksom de flesta LED-lampor. Några typer av lågenergilampor kan dimras. På lampans förpackning ska det framgå om lampan inte är dimbar. Som stämning ljus kan du välja lågenergilampor, LED-lampor eller halogenlampor. 125–470 lm/2 500–3 000 K. Ett sätt att skapa stämning är att dimra ner ljuset. På lampans förpackning ska det framgå om lampan inte är dimbar.

Tänk på att lågenergilampor och lysrör innehåller kvicksilver och att alla typer av lampor ska lämnas till återvinningscentralen. De får inte kastas i soporna eller i glasåtervinningen, läs mer på www.energimyndigheten.se/atervinning

Energimyndighetens app Lampguiden hjälper dig att hitta energieffektiva lampor. Belysning står för nära en femtedel av den globala elanvändningen och elen till världens lampor kommer främst från energikällor som höjer jordens temperatur. Vi behöver ljus, men vi behöver en ny sorts ljus. Ladda ner appen här:

App Store

Google Play